

TRƯỜNG ĐẠI HỌC VĂN HOÁ HÀ NỘI
KHOA VĂN HOÁ DÂN TỘC THIỂU SỐ

KHOÁ LUẬN TỐT NGHIỆP
CHUYÊN NGÀNH VĂN HOÁ DÂN TỘC THIỂU SỐ

TÁC ĐỘNG CỦA CHƯƠNG TRÌNH NÔNG THÔN MỚI
TỚI VĂN HÓA TỘC NGƯỜI DAO THANH Y
Ở XÃ BẰNG CẢ, HUYỆN HOANH BỒ, TỈNH QUẢNG NINH

Giảng viên hướng dẫn : TS. TRẦN HỮU SƠN

Sinh viên thực hiện : ĐẶNG THỊ NGUYỆT

Lớp : VHDT

HÀ NỘI - 2015

LỜI CẢM ƠN

Để hoàn thành bài khóa luận này em xin chân thành cảm ơn sự giúp đỡ tận tình của các thầy cô giáo khoa Văn hóa dân tộc, trường Đại học Văn hóa Hà Nội.

Đặc biệt em xin gửi lời cảm ơn tới TS. Trần Hữu Sơn, là người hướng dẫn khoa học đã tận tình giúp đỡ và chỉ bảo trong suốt thời gian thực hiện đề tài.

Em cũng xin được gửi lời cảm ơn tới UBND xã Bằng Cả, huyện Hoàn Bô, tỉnh Quảng Ninh đã tạo điều kiện thuận lợi và cung cấp tài liệu, thông tin để em hoàn thành bài khóa luận này.

Em xin chân thành cảm ơn!

Hà Nội, tháng 5 năm 2015

Sinh viên

Đặng Thị Nguyệt

MỤC LỤC

Trang

MỞ ĐẦU	1
Chương 1: TỔNG QUAN VỀ ĐỐI TƯỢNG NGHIÊN CỨU VÀ ĐÔI NÉT VỀ NGƯỜI DAO THANH Y TẠI XÃ BẰNG CẢ, HUYỆN HOÀNH BÒ, TỈNH QUẢNG NINH.....	8
1.1. Những khái niệm được dùng trong đề tài	8
<i>1.1.1. Khái niệm xây dựng nông thôn mới .....</i>	<i>8</i>
<i>1.1.2. Văn hóa và văn hóa tộc người.....</i>	<i>8</i>
1.2. Các vấn đề về xây dựng nông thôn mới.....	10
<i>1.2.1. Các tiêu chuẩn về xây dựng nông thôn mới và tiêu chí xã nông thôn mới.....</i>	<i>10</i>
<i>1.2.2. Nguồn lực xây dựng nông thôn mới .....</i>	<i>11</i>
1.3. Khái quát về người Dao Thanh Y ở xã Bằng Cả.....	12
<i>1.3.1. Tên gọi, dân số và sự phân bố dân cư.....</i>	<i>12</i>
<i>1.3.2. Địa bàn và đặc điểm môi trường cư trú .....</i>	<i>14</i>
<i>1.3.3. Đặc điểm văn hóa truyền thống của người Dao Thanh Y.....</i>	<i>16</i>
Tiểu kết chương 1	25
Chương 2: THỰC TRẠNG VÀ TÁC ĐỘNG CỦA CHƯƠNG TRÌNH NÔNG THÔN MỚI TỚI VĂN HÓA NGƯỜI DAO THANH Y Ở XÃ BẰNG CẢ	26
2.1. Thực trạng xây dựng nông thôn mới ở xã Bằng Cả.....	26
2.2. Tác động của Chương trình nông thôn mới tới văn hóa người Dao Thanh Y ở xã Bằng Cả	30
<i>2.2.2. Tác động tới đời sống kinh tế.....</i>	<i>29</i>
<i>2.2.1. Tác động tới văn hóa xã hội .....</i>	<i>32</i>
<i>2.2.3. Tác động tới văn hóa vật chất.....</i>	<i>43</i>
<i>2.2.4. Tác động tới văn hóa tinh thần .....</i>	<i>48</i>

Tiểu kết chương 2	59
Chương 3: MỘT SỐ KHUYẾN NGHỊ VÀ GIẢI PHÁP GIẢM THIỂU TÁC ĐỘNG TIÊU CỰC TRONG XÂY DỰNG NÔNG THÔN MỚI ĐẾN VĂN HOÁ NGƯỜI DAO THANH Y Ở XÃ BẰNG CẢ, HUYỆN HOÀNH BỒ, TỈNH QUẢNG NINH.....	60
3.1. Khuyến nghị.....	60
3.2. Giải pháp nâng cao hiệu quả thực hiện xây dựng nông thôn mới và giảm thiểu các tác động tiêu cực đến văn hóa người Dao Thanh Y ở xã Bằng Cả	62
3.2.1. <i>Giải pháp nâng cao hiệu quả của Chương trình nông thôn mới ....</i>	62
3.2.2. <i>Giảm thiểu ít nhất các tác động tiêu cực của nông thôn mới tới văn hóa người Dao Thanh Y ở xã Bằng Cả .....</i>	67
Tiểu kết chương 3	67
KẾT LUẬN.....	69
DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO	71
PHỤ LỤC	

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Phát triển kinh tế - xã hội nông thôn có ý nghĩa hết sức quan trọng, không chỉ nhằm nâng cao đời sống đồng bào, giảm khoảng cách phát triển giữa các vùng, miền và thực hiện công bằng xã hội, mà còn khai thác phát huy thế mạnh về tài nguyên thiên nhiên, nguồn nhân lực to lớn của các vùng miền vào quá trình phát triển chung của đất nước, bảo vệ môi trường sinh thái, nền tảng bền vững cho sự phát triển, giữ vững ổn định chính trị và an ninh quốc phòng.

Nông thôn mới là một chương trình chung cho mọi vùng nông thôn của cả nước. Trong đó, xã Bằng Cả là xã miền núi tập trung 98% người Dao Thanh Y sinh sống cũng đang trong giai đoạn thực hiện chương trình. Do tính đặc thù miền núi và vùng dân tộc sẽ có nhiều điểm tương đồng có thể áp dụng được nhưng có nhiều điểm không áp dụng được các tiêu chí chương trình nông thôn mới. Bên cạnh đó, khi triển khai chương trình sẽ có những tác động nhất định đến đồng bào Dao Thanh Y nơi đây. Vì vậy, để thấy được những tác động tích cực và tiêu cực của chương trình và nâng cao hiệu quả thực hiện nông thôn mới mà bảo tồn được bản sắc văn hóa truyền thống của dân tộc thiểu số nên tôi chọn đề tài nghiên cứu là “*Tác động của Chương trình nông thôn mới tới văn hóa tộc người Dao Thanh Y ở xã Bằng Cả, huyện Hoàn Bò, tỉnh Quảng Ninh*”.

2. Lịch sử nghiên cứu vấn đề

Đã có rất nhiều bài nghiên cứu của các tác giả nghiên cứu về người Dao ở Việt Nam. Trong đó các tác giả Bé Viết Đăng, Nguyễn Khắc Tụng, Nông Trung, Nguyễn Nam Tiến (1971). Người Dao ở Việt Nam, Nxb Khoa học xã hội. Vũ Quốc Khánh (2007). Người Dao ở Việt Nam, Nxb Thông tấn, nhóm tác giả Đỗ Quang Tụ, Nguyễn Liên, Người Dao trong cộng đồng Dân tộc Việt Nam (2004), Nxb Văn hóa dân tộc. Các công trình trên đã giúp người đọc hiểu một cách toàn diện về đời sống của người Dao trong cả nước nói chung. Bên cạnh đó còn có tác phẩm viết về người

Dao ở Quảng Ninh, Nguyễn Quang Vinh, Một số vấn đề người Dao Quảng Ninh (2007), Nxb Văn hóa dân tộc. Ngoài ra, còn có một số bài báo, tạp chí có viết về nông thôn mới trong đời sống của người Dao. Tuy nhiên, các công trình nghiên cứu về tác động của chương trình nông thôn mới tới đời sống của người Dao Thanh Y thì đến nay chưa có công trình nào.

3. Mục đích và nhiệm vụ nghiên cứu

Khảo sát thực tiễn thực hiện chương trình nông thôn mới tại xã Bằng Cả. Bước đầu đánh giá những tác động của chương trình nông thôn mới tới đời sống của người Dao Thanh Y ở xã Bằng Cả, huyện Hoành Bồ, tỉnh Quảng Ninh.

Với mục đích trên thì những nhiệm vụ mà đề tài cần thực hiện đó là:

- Tìm hiểu tổng quan về Chương trình nông thôn mới, khái niệm, các tiêu chuẩn, nguyên tắc, tổ chức thực hiện, nguồn lực để xây dựng nông thôn mới giai đoạn 2010 – 2020.

- Khái quát về người Dao Thanh Y ở xã Bằng Cả, điều kiện tự nhiên và đời sống kinh tế - xã hội tại địa bàn cư trú của đồng bào.

- Chỉ ra những tác động nhất định của Chương trình nông thôn mới đến đời sống của người Dao Thanh Y và một số kiến nghị, giải pháp cho việc xây dựng nông thôn mới hiệu quả tại địa bàn, giảm thiểu những tác động của chương trình đến văn hóa người Dao Thanh Y.

4. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

Với đề tài *Tác động của Chương trình nông thôn mới tới văn hóa tộc người Dao Thanh Y ở xã Bằng Cả, huyện Hoành Bồ, tỉnh Quảng Ninh* thì đối tượng nghiên cứu chính của đề tài là tác động của nông thôn mới tới văn hóa tộc người Dao Thanh Y.

Do khả năng còn hạn chế nên phạm vi nghiên cứu của đề tài tập trung ở xã Bằng Cả. Vì đây là xã tập trung chủ yếu người Dao Thanh Y sinh sống và cũng là địa bàn mà người viết hiểu rõ nhất.

5. Phương pháp nghiên cứu

Trên cơ sở phương pháp luận Mác – Lênin và tư tưởng Hồ Chí Minh, các vấn đề nghiên cứu của đề tài được đánh giá, nhìn nhận, phân tích, lý giải theo quan điểm duy vật biện chứng, duy vật lịch sử và quan điểm của Đảng cộng sản Việt Nam.

Phương pháp đầu tiên để thu thập tài liệu là phương pháp phân tích tài liệu. Dựa vào các tư liệu của các nhà nghiên cứu trước đó, người viết có cái nhìn tổng thể về người Dao ở Việt Nam nói chung và người Dao Thanh Y ở Quảng Ninh nói riêng.

Phương pháp chủ đạo được sử dụng trong quá trình nghiên cứu, điều tra là điền dã dân tộc học với các kỹ thuật như: phỏng vấn sâu, quan sát tham dự, thảo luận nhóm tập trung, thống kê kết hợp phương pháp nghiên cứu định tính và định lượng... để thu thập tài liệu ở thực địa.

6. Đóng góp của đề tài

Đề tài góp phần bổ sung nguồn tư liệu thực tế về ảnh hưởng của Chương trình nông thôn mới đến văn hóa truyền thống của người Dao Thanh Y ở xã Bằng Cả, huyện Hoành Bồ, tỉnh Quảng Ninh.

7. Bố cục và nội dung của đề tài

Ngoài phần Mở đầu và Kết luận, đề tài chia làm 3 chương:

Chương 1. Tổng quan về tài liệu nghiên cứu và đôi nét về người Dao Thanh Y ở xã Bằng Cả, huyện Hoành Bồ, tỉnh Quảng Ninh.

Chương 2. Tác động của Chương trình nông thôn mới tới văn hóa tộc người Dao Thanh Y ở xã Bằng Cả, huyện Hoành Bồ, tỉnh Quảng Ninh.

Chương 3. Một số khuyến nghị và giải pháp giảm thiểu tác động tiêu cực trong xây dựng nông thôn mới đến văn hóa người Dao Thanh Y ở xã Bằng Cả, huyện Hoành Bồ, tỉnh Quảng Ninh.

DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Nguyễn Tuấn Anh, Phương Đình Anh, Nguyễn Thanh Hương (2014) *Sổ tay hướng dẫn tuổi trẻ chung tay xây dựng nông thôn mới*, NXB Chính trị Quốc gia; Thanh niên.
2. Trần Bình (2014) *Các dân tộc thiểu số ở Việt Nam*, Nhà xuất bản Lao động.
3. Tô Xuân Dân, Nguyễn Đình Long, Đỗ Trọng Phùng, *Hướng dẫn thực hiện theo 19 Tiêu chí Quốc gia về nông thôn mới và phát triển nông thôn bền vững*, NXB Nông nghiệp (2014).
4. Bế Việt Đăng, Nguyễn Khắc Tụng, Nông Trung, Nguyễn Nam Tiên (2007) *Người Dao ở Việt Nam*, NXB Khoa học xã hội.
5. Lý Tiến Đông, *Lịch sử đảng bộ xã Bằng cả Tập I (1946 – 2006)*.
6. Phạm Thị Hào (2014) *Phát triển văn hóa xây dựng nông thôn mới*, NXB Chính trị Quốc gia; Văn hóa thông tin.
7. Lê Văn Hòa, Nguyễn Đức Thắng (2014) *Hỏi và đáp về chương trình xây dựng nông thôn mới*, NXB Chính trị Quốc gia.
8. Đoàn Quang Thiệu, *Bài trích Phát triển kinh tế nông – lâm nghiệp là nội dung cơ bản để xây dựng nông thôn mới*, Tạp chí Kinh tế và Phát triển.
9. GSTS Ngô Đức Thịnh (2006) *Văn hóa, văn hóa tộc người và văn hóa Việt Nam*, NXB Khoa học Xã hội.
10. Nguyễn Quang Vinh (1998) *Một số vấn đề người Dao Quảng Ninh*, NXB Văn hóa dân tộc.
11. Đỗ Đức Viêm (2014) *Quy hoạch xây dựng nông thôn mới*, NXB Chính trị Quốc gia; Xây dựng.
12. Viện Hàn lâm khoa học, *Tạp chí Văn hóa dân gian* (Tác động của Internet).
13. *Tạp chí Nông thôn mới*, NXB Hội nông dân.
14. *Điểm sáng xây dựng nông thôn mới*, NXB Chính trị Quốc gia; Văn hóa dân tộc (2014).

15. *Hướng dẫn thực hiện bộ tiêu chí quốc gia về nông thôn mới. Các văn bản chỉ đạo thực hiện chương trình mục tiêu quốc gia xây dựng nông thôn mới. Giới thiệu bộ quy chuẩn quốc gia về xây dựng nông thôn mới. Cơ chế đầu tư, hỗ trợ nông dân phát triển kinh tế nông nghiệp và nông thôn. Hướng dẫn quản lý, sử dụng kinh phí ngân sách nhà nước và kiểm toán chương trình mục tiêu quốc gia về xây dựng nông thôn mới, NXB Nông nghiệp (2013).*
16. *Sổ tay hướng dẫn xây dựng nông thôn mới: Tiêu chí Quốc gia về nông thôn mới, cơ chế đầu tư, hỗ trợ phát triển kinh tế nông nghiệp, nông thôn, quản lý tài chính, thanh tra, kiểm tra và kiểm toán chương trình mục tiêu quốc gia về xây dựng nông thôn mới 2014, NXB Tài chính, (2014).*
17. *Báo cáo kết quả thực hiện Chương trình xây dựng nông thôn mới xã Bằng Cả năm 2014.*
18. *Kết quả thực hiện các tiêu chí, chỉ tiêu thuộc bộ tiêu chí quốc gia nông thôn mới xã Bằng Cả năm 2014.*
19. *Tình hình kinh tế của xã từ năm 2011 đến năm 2014.*
20. Truy cập ngày 23/01/2015:
<http://baoninhthuan.com.vn/diendan/46459p1c129/xay-dung-nong-thon-moi-da-tac-dong-tich-cuc-den-san-xuat-va-doi-song-nong-dan-trong-tinh.htm>
21. Truy cập ngày 03/02/2015: <http://baoquangninh.com.vn/nong-thon-moi/>
22. Truy cập ngày 15/3/2015: <http://gas.hoasen.edu.vn/vi/gas-page/hoi-thao-ve-danh-gia-anh-huong-cua-viec-di-cu-o-nong-thon-toi-xay-dung-nong-thon-moi>.